

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

LEDER DIGITALT UTANFÖRSKAP TILL LÄGRE VALDELTAGANDE?

En statistisk studie om digitalt utanförskap och
valdeltagande bland äldre-äldre

Amanda Karlsson

Uppsats/Examensarbete:	15hp
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht2021
Handledare:	Maria Solevid
Antal ord:	11097

Abstract

Den här kandidatuppsatsen undersöker om det finns ett samband mellan digitalt utanförskap och lägre valdeltagande bland äldre-äldre (80+) genom den övergripande forskningsfrågan *Leder digitalt utanförskap till lägre valdeltagande bland äldre-äldre?*. Med begränsade kunskaper om vad som påverkar just äldre-äldres valdeltagande, där tidigare forskning missat relevanta aspekter, bygger uppsatsen vidare på Civic voluntarism modellen och studerar om digitalt utanförskap direkt eller indirekt via graden av nyhetskonsumtion påverkar äldre-äldres valdeltagande. I uppsatsen tillämpas statistisk metod, mer specifikt linjära regressionsanalyser, mellan den oberoende variabeln digitalt utanförskap och den beroende variabeln äldre-äldres valdeltagande. Därefter har även regressionsanalyser med nyhetskonsumtion som kausal mekanism utförts. Med den svenska datan från European Social Survey (ESS) har sambandet studerats under perioden 2002-2018. Resultatet presenterar svagt negativa men icke-signifikanta samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre under kontroll för andra relevanta variabler som vi vet påverkar äldre-äldres valdeltagande. Uppsatsen finner således inget stöd för någon av de uppställda hypoteserna, men nollresultaten kan eventuellt förklaras av relativt få svarspersoner och överskattning av valdeltagandet i ESS.

Innehållsförteckning

ABSTRACT	2
1. INLEDNING.....	4
2. SYFTE.....	6
3. TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	7
3.1 VALDELTAGANDE	7
3.2 DIGITALT UTANFÖRSKAP	9
3.3 ALTERNATIVA FÖRKLARINGAR.....	11
4. HYPOTESER OCH KAUSAL MODELL.....	13
5. DATA OCH METOD	15
5.1 STATISTISK DESIGN.....	15
5.2 DATA.....	15
5.3 BEROENDE VARIABEL: VALDELTAGANDE	17
5.4 OBEROENDE VARIABEL: DIGITALT UTANFÖRSKAP	18
5.5 MELLANLIGGANDE VARIABEL: NYHETSKONSUMTION	18
5.6 KONTROLLVARIABLER	19
5.7 BEGRÄNSNINGAR	21
5.8 BESKRIVANDE STATISTIK	22
5.7 TILLVÄGAGÅNGSSÅTT	23
6. RESULTAT	24
6.1 TILLGÅNG TILL INTERNET OCH VALDELTAGANDE	24
6.2 ANVÄNDNING AV INTERNET OCH VALDELTAGANDE	26
6.3 INTERNETTILLGÅNG OCH VALDELTAGANDE: NYHETSKONSUMTION SOM KAUSAL MEKANISM	28
6.4 ANVÄNDNING AV INTERNET OCH VALDELTAGANDE: NYHETSKONSUMTION SOM KAUSAL MEKANISM	30
6.5 ROBUSTHETSTEST: LOGISTISK REGRESSIONSANALYS.....	32
7. DISKUSSION & SLUTSATSER.....	33
8. LITTERATURLISTA	36
9. APPENDIX	42
9.1 VARIABELN: ANVÄNDNING AV INTERNET	42
9.2 VARIABELN: NYHETSKONSUMTIONSINDEX (HYPOTES 3).....	43
9.3 VARIABELN: NYHETSKONSUMTIONSINDEX (HYPOTES 4).....	44
9.4 KONTROLLVARIABELN: HOUSEHOLD	44
9.5 SAMBANDET MELLAN DIGITALT UTANFÖRSKAP OCH POLITISK INFORMATIONINHÄMTNING	44

1. Inledning

Den representativa demokratin grundläggande princip handlar om folkviljans förverkligande där alla väljares röster hörs och värderas lika¹. Ingen individ skall värderas högre än andra eller hindras från deltagande. När vissa grupper av väljare av olika skäl inte kan eller inte gör sina röster hörda leder det dock till att de i lägre grad tar till vara på sina intressen, men också deras intressen sämre tillgodoses av regeringar (Verba, Schlozman & Brady, 1995:1,10). Av den anledningen är forskning om valdeltagande och politisk jämlikhet en ständigt aktuell fråga.

Ett välkänt mönster från forskningen om valdeltagande är att deltagandet bland vuxna ökar stadigt genom livet för att sedan mattas av vid hög ålder (Statistiska Centralbyrån, 2019:22 & Bhatti & Hansen, 2012:480). I det senaste svenska riksdagsvalet 2018 återspeglas mönstret då valdeltagandet stadigt ökar upp till 50-årsåldern för att sedan plana ut och drastiskt börja sjunka vid 80-årsåldern. Det nationella valdeltagandet på 87 procent kan jämföras med 81-85 åringarnas deltagande på cirka 80 procent och 91-95 åringarnas deltagande på omkring 60 procent (Statistiska Centralbyrån, 2019:21-23). Under de senaste valen har det dock skett en ökning i valdeltagandet nationellt. Däremot har ökningen varit betydligt mindre bland de äldre-äldre² väljarna jämfört med de yngre väljarna (Statistiska centralbyrån, 2019:21). Samtidigt ökar andelen äldre-äldre i EUs befolkning. Medellivslängden förväntas stiga med drygt 7 år och andelen äldre-äldre förväntas fördubblas till att utgöra 13% av EUs invånare år 2070 (Europeiska kommissionen, 2020:4-9). Förutsatt att äldre-äldres lägre valdeltagande i jämförelse med övriga befolkningen fortgår, skulle det kunna leda till ett generellt lägre valdeltagande för hela befolkningen (Statistiska Centralbyrån, 2019:21-23).

En av flera förklaringar som lyfts fram till varför vissa grupper deltar i lägre utsträckning än andra är *brist på information*. Medborgarnas grundläggande politiska kunskap och information om den dagsaktuella politiken varierar stort mellan individer (Verba et al., 1995:347). Samtidigt som äldre³ i hög grad tar del av nyheter via tv, radio och tidningar är det också ett faktum att äldre i lägre grad är digitala (Andersson U.,2020:26). Internets

¹ Vissa delar av avsnittet under rubrikerna Inledning, Teori och tidigare forskning samt Data och Metod är hämtat från mitt PM3: PM3 - Amanda Karlsson

² Begreppet äldre-äldre definieras i denna uppsatsen som alla över 80 år (Världshälsoorganisationen, 2001:11).

³ Begreppet äldre syftar i denna uppsatsen till alla äldre över 65 år, utan övre gräns (Världshälsoorganisationen, 2001:11). Jag använder omväxlande begreppet äldre och seniorer med samma betydelse.

utbredning i svenska hushåll startade efter att de första internet modemerna för privatpersoner kom ut på den svenska marknaden 1994 och 2004 blev sociala medier startskottet för en ny typ av massmedia (Internetmuseum, 2021 & Dijk, v., 2020:4). Digitalt utanförskap är därmed ett relativt nyligen uppkommit problem som främst drabbar äldre och uppstår när en specifik grupp i samhället inte har tillgång till internet. Avsaknaden av internet leder till avsaknad av en viktig informations- och kommunikationsväg, vilket försämrar förutsättningarna att vara delaktig i samhället (Samuelsson, 2021 & Nilsson, 2012:194). För tio år sedan använde knappt 25 procent svenska senior internet regelbundet, vilket kan jämföra dagens användning på omkring 75 procent. Trots uppgången är internetanvändandet i relation till övriga befolkningens 96 procent, relativt lågt (Andersson J., 2020).

Tidigare forskning om valdeltagande har visat att ålder, hälsa och förändrade sociala nätverk är viktiga faktorer till äldre-äldres lägre valdeltagande (Bhatti, Hansen & Wass, 2012; Nygård & Jakobsson, 2012; Goerres, 2007; Crossman, 2020; Bhatti & Hansen, 2012). I forskning om digitalt utanförskap nämns internet som ett medel för politiskt deltagande, ökad politisk information samt ökade politiska kunskaper (Bergström, 2020; SOU 2015:96; Findahl, 2011; Internetstiftelsen, 2018a; Grönlund, 2007). Gemensamt för tidigare forskning om digitalt utanförskap och dess koppling till politik handlar om generellt politiskt deltagande i form av engagemang och deltagande mellan valen och inte om valdeltagande i sig (Internetstiftelsen, 2018a; Grönlund, 2007 & Bergström, 2020). I merparten av forskningen kring ålder och valdeltagande är det ofta de yngre väljarna som står i fokus och inte de äldre. Bhatti och Hansen menar att detta är en av valdeltagandeforskningens största problem (2012:479-480). Ett annat problem med forskningen kring äldre är att till följd av begränsat antal respondenter i enkätundersökningar, grupperas ofta äldre ihop i en och samma grupp (Bhatti et al., 2012:589). Givet att valdeltagandet först minskar vid 80 års ålder blir tidigare forskning problematisk då äldre för det mesta grupperas som alla över 60, 65, 70 eller 75 år, samtidigt som 60-74 åringar oftast är de som röstar allra mest i samhället (Statistiska Centralbyrån, 2015:40). Givet hur viktigt valdeltagande är för den politiska jämlikheten är det relevant att undersöka hur digitalt utanförskap påverkar valdeltagandet bland äldre-äldre. För att bidra till den befintliga forskningen på området är denna studies övergripande forskningsfråga: *Leder digitalt utanförskap till lägre valdeltagande bland äldre-äldre?*

2. Syfte

Att tidigare forskning ofta slått ihop äldre till en stor åldersgrupp i kombination med att forskningen ofta fokuserar på yngres valdeltagande samt att forskning om effekter av digitalt utanförskap ofta undersökt politiskt deltagande mer generellt medför att vi har begränsade kunskaper om vad som påverkar äldre-äldres valdeltagande. För att bidra till forskningen och öka kunskapen är därför syftet med uppsatsen att undersöka om det finns ett samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre. Mer specifikt ska uppsatsen undersöka om digitalt utanförskap påverkar graden av politisk informationsinhämtning och hur det i sin tur påverkar valdeltagande bland äldre-äldre. Politisk informationsinhämtning verkar därmed i uppsatsen som en kausal mekanism som förväntas förklara sambandet mellan digitalt utanförskap och valdeltagande.

3. Teori och tidigare forskning

3.1 Valdeltagande

Den mest vedertagna modellen inom politiskt deltagande är Sidney Verba, Kay L. Schlozman och Henry E. Bradys *Civic Voluntarism Model* som lanserades i mitten av 90-talet. Modellen introducerade en utökad förståelse för politiskt deltagande genom att inkludera tre olika, men sammanflätade, förklaringar. CVM ställer sig frågan varför medborgare väljer att inte delta i politiken och ger tre förklaringar till icke deltagande: *because they can't; because they don't want to; or because nobody asked* (1995:269).

Because they can't fokuserar på bristande resurser i form av: tid, pengar och medborgerliga färdigheter. Deltagande i politiken kräver tid, från den avsatta tiden att bestämma sig för vem du ska rösta på tills planering och genomförande av röstningen. Politiskt deltagande i partier, kampanjer och aktivism kräver utöver tid även resurser i form av pengar. Medborgerliga färdigheter syftar till personers kognitiva förmågor att kunna kommunicera samt organisera för att utnyttja sin tid och sina pengar som mest effektivt (Verba et al., 1995:16,271,304).

Because nobody asked syftar till rekrytering av nya individer. Människor som blir tillfrågade att delta av organisationer, föreningar eller bekanta löper större sannolikhet att engagera sig och delta i politiken. Att bli tillfrågad direkt från en bekant är ofta en utlösande faktor för människor att börja delta, medan avsaknad av rekryterande nätverk ger en omvänd effekt där första steget är svårare att ta (Verba et al., 1995:16,272-273).

Because they don't want to fokuserar på motivation till engagemang i psykologiska termer. Deltagande i politiken drivs av eget politiskt intresse, politiskt självförtroende, styrkan i partidentifiering och politisk information. Politisk information kan handla om allt ifrån hur konstitutionella principer begränsar makten och dagsaktuella frågor till hur det politiska systemet i själva verket fungerar (Verba et al., 1995:347).

Forskningen är ense om att valdeltagandet är lägre bland äldre-äldre människor i förhållande till väljare i andra åldersgrupper (Milbrath & Goel, 1977:114 & Bhatti & Hansen, 2012:480). Enligt tidigare forskning är högre ålder, försämrad hälsa och avbrutna eller avsaknad av sociala kontakter faktorer som har en negativ effekt på valdeltagande bland äldre-äldre,

medan att ha mera tid, en högre känsla av medborgerlig plikt samt internetanvändning är faktorer som förknippas med högre deltagande bland äldre-äldre (Bhatti et al., 2012; Nygård & Jakobsson, 2012; Glenn & Grimes, 1968 & Bhatti & Hansen, 2012),

Bhatti, Hansen och Wass menar att ålder är en av de viktigaste faktorerna som påverkar valdeltagandet. Sambandet mellan ålder och deltagande ter sig som en berg-och-dalbana, då valdeltagandet är relativt lågt bland förstagångsväljare för att sakta stiga, nå toppen vid 66 år och sedan drastiskt sjunka nedåt (Bhatti et al., 2012:588-590). Flera forskare menar att det minskade valdeltagandet bland äldre-äldre är en del av det naturliga åldrandet och livscykeln, där människan med tiden blir fysiskt svagare och mindre mobil (Bhatti & Hansen, 2012:481; Goerres, 2007:91-92,109; Milbrath & Goel, 1977:115-116).

Som en del av det naturliga åldrandet anses även hälsa vara starkt förknippat med lägre valdeltagande bland äldre-äldre. Bhatti et al. pekar på att fysiska handikapp kan förklara det minskade valdeltagandet bland äldre (Bhatti et al., 2012:589). Nedsatt fysisk hälsa hindrar dem från att själva skaffa information genom egna fysiska möten i samhället (Goerres, 2007:91-92). Författarna till en studie av äldre boendes i finska Botniaregionen poängterar däremot informationssamhällets utveckling där internet minskat kostnader och ökat möjligheterna till engagemang. Avstånd till platser eller fysisk rörlighet hindrar därför inte seniorer med tillgång till internet från att engagera sig (Nygård & Jakobsson, 2012:105-106). Däremot krävs det fortfarande någon form av fysisk rörlighet eller assistans för att kunna rösta, för att ta sig till en vallokal eller förtidsrösta (Goerres, 2007:91-92).

Ytterligare en viktig faktor som har en negativ effekt på valdeltagande bland äldre-äldre är förändrade sociala nätverk. Den väletablerade Disengagement Theory av Cummings och Henry handlar om hur det sociala livet förändras vid åldrande. Med åldrandet minskar och upphör vissa sociala förhållanden som haft betydelse under vuxenlivet (Crossman, 2020). Minskat socialt kapital skulle då enligt teorin medföra lägre politiskt engagemang och valdeltagande bland äldre, vilket Nygård och Jakobsson får stöd för i sin studie (Nygård & Jakobsson, 2012:104). En dansk studie påvisar också vikten av sociala nätverk för äldre och hur det påverkar deltagandet. Seniorers intresse för politik minskar när de blir mindre sociala till följd av att de bor ensamma, blivit ensamstående eller inte har en arbetsplats att gå till. Studien fann att leva tillsammans med en partner respektive arbeta korrelerade med att rösta. Eftersom kvinnor generellt är yngre än sina makar och lever längre är sannolikheten att

kvinnor blir ensamman och mindre sociala mycket större, vilket kan förklara det lägre valdeltagandet bland äldre kvinnor jämfört med äldre män (Bhatti & Hansen, 2012:491-492).

Samtidigt menar vissa kritiker att minskade sociala kontakter istället möjliggör tid för politik, som en kompensation för det minskade sociala livet (Glenn & Grimes, 1968:574). En annan faktor som förknippas med högre valdeltagande bland äldre är känslan av plikt (Nygård & Jakobsson, 2012:105). Det finns en stark norm i samhället bland äldre att rösta, vilket inte återfinns på samma sätt bland yngre (Goerres, 2007:90). Nygård och Jakobsson skriver:

“...det förefaller sannolikt att det åtminstone delvis har att göra med att de äldre i denna undersökning hör till sådana kohorter som socialiserats till ett aktivt beteende när det gäller röstning. De har med andra ord i sina ungdomsår införlivat normer som säger att det är något av en skyldighet att gå och rösta. Dessa normer har sedan förstärkts under livscykeln och hållit i sig ända tills hög ålder.” (Nygård & Jakobsson, 2012:105).

Som tidigare nämnt betonas även utvecklingen av informationssamhället som en viktig faktor till högre deltagande bland äldre. Internets möjligheter har dels minskat kostnaderna för engagemang och dels gjort det tillgängligt för alla seniorer att delta, oavsett hälsotillstånd (Nygård & Jakobsson, 2012:105-106).

3.2 Digitalt utanförskap

Termen *digitalt* låter som att det anspelar på ett tekniskt problem när det i själva verket åsyftar ett socialt problem. För tillgång till och användning av digitala medier eller internet krävs naturligtvis tekniska kunskaper, men orsak och verkan till ojämlikheten är ett socialt problem (Dijk, v., 2020:3). I den tidigaste forskningen kring digitalt utanförskap analyserades enbart den fysiska tillgången till hårdvara, mjukvara och internet, senare kallat *första-nivåns utanförskap*. Att förändra någons vardag genom att tillföra internet gör ingen skillnad om det inte finns förmåga att kunna använda tillgången. Ytterligare resurser för hur internet ska användas måste finnas för att tillgången till internet ska vara meningsfull (Warschauer, 2002). Detta ledde till att Jan van Dijk lanserade begreppet *utökat utanförskap*, också kallat *andra-nivåns utanförskap*. Andra-nivåns utanförskap menar att digitalt utanförskap inte upphör efter att människor fått fysisk tillgång till internet, utan startar när medlet ska integreras i vardagen. *Resources and appropriation theory* skapades för att kunna analysera kärnan i digitalt utanförskap: tillgång. Dels tillgång i termer av *första-nivån* men också i termer av *andra-nivån* (Dijk, v., 2017: 1-4, 9).

Enligt tidigare forskning kan internet å ena sidan bidra till ökad informationsinhämtning, ökade kunskaper och vara ett forum för politiskt deltagande, vilket äldre missar om de befinner sig i ett digitalt utanförskap. Å andra sidan kanske äldre inte skaffar internet om de inte är tillräckligt motiverade eller upplever rädsla för dess konsekvenser. För att börja med ökade kunskaper betonar Bergström i en studie att konsumtion av nyhetsmedier är en viktig samhällsfunktion för informationshämtning och demokratins funktion (Bergström, 2020:163). Utvecklingen av medielandskapet har ökat informationsmängden om politik och samhälle. Det är däremot viktigt att understryka att mer information nödvändigtvis inte betyder att människor blir mer informerade. Men, information beskrivs som en förutsättning för kunskap. Om skillnaderna i förutsättningarna att anskaffa information via olika typer av medier ökar, riskerar det att kunskapsklyftorna i samhället också ökar (SOU 2015:96 :211-218). Dessutom är det viktigt att belägga att äldre (upp till 80 år) generellt har högre politisk kunskap jämfört med yngre (Hedberg, Holmberg & Oscarsson, 2018:6). Dock menar Norris att så länge det både finns människor som använder och inte använder de politiska resurserna på internet för samhällsengagemang, kommer troligtvis en demokratisk klyfta existera (2001:12).

De digitala plattformarna online har ökat den totala mängden politisk information markant. En svensk studie menar på att den ökade mångfalden i utbudet av medier, redan ökat skillnader i grad av nyhetskonsumtion mellan olika grupper. Vägen till politisk information sker huvudsakligen genom egna erfarenheter, samtal med andra eller genom medier. Medier har blivit den viktigaste resursen men även om politisk information kan följas i både de traditionella nyhetsmedierna och deras digitala versioner, är det de digitala versionerna som blivit mest betydelsefulla i samhället (Andersson U., 2020:23-27; SOU 2015:96 :211-214). Detta har medfört att Sveriges långa tradition av tidningar och public service även följt trenden med digitalisering (Bergström, 2020:163). Dessutom har internet gett tillfälle till samtal med andra genom medierna. Det finns möjlighet för folket att kommunicera med sociala rörelser, tjänstemän, nyhetsmedier och politiska partier (Norris, 2001:218) eller för politikerna själva att kommunicera direkt med folket (SOU 2015:96 :232-233).

Utöver nyhetskonsumtion online, visar en undersökning att skandinaver även ägnar mest tid på myndigheters, kommuners och partiers webbplatser jämfört med övriga EU befolkningen (Norris, 2001:224). I en studie av västsvenskar redogörs hur äldre människor generellt är de mest frekventa nyhetskonsumenterna i samhället, men då via TV, radio och papperstidningar.

Däremot tar äldre-äldre del av nyheter via digitala plattformar i betydligt lägre utsträckning än de yngre äldre samt övriga befolkningen (Andersson U., 2020:26-27). Ytterligare en svensk studie instämmer och hävdar att yngre seniorer kring 66-70 års åldern tar del av nyheter online i fyra gånger högre utsträckning än 81-85 åringar (Bergström, 2020:163,170).

Intresset för att söka samhälls-, myndighets- och politisk information på internet är högt för hela den svenska befolkningen. De som använt internet för information diskuterar, kommenterar och uttrycker även sina åsikter online i högre utsträckning genom sociala medier jämfört med människor som inte använder internet för informationsinhämtning (Findahl, 2011: 37-39). En nyare rapport från Internetstiftelsen visar att 71 procent av alla svenska internetanvändare tar del av politisk information på internet. Generellt i befolkningen instämmer närmare 50 procent att internet förenklar engagemang i politik och bland väljare är det vanligt att söka upp politiker på internet, även om det är vanligare bland förstagsångsväljare (2018a:3-7). Utöver bidrag till ökad information och kunskap har internet blivit ett forum för politiskt deltagande. När politiska partier tappat medlemmar har nya forum skapats online för politisk debatt och politiskt deltagande. Grönlunds resultat menar också på att politiskt deltagande online inte på något sätt är mindre sofistikerat än politiskt deltagande ”i verkligheten” (Grönlund, 2007:415).

Även om internet kan bistå äldre med ökade kunskaper och politisk information samt vara ett forum för politiskt deltagande, är det självfallet inte alla äldre som motiveras eller intresseras av att skaffa ny teknologi (Bergström & Edström, 2020:25; Findahl, 2011:10). De vanligaste orsakerna till icke-användning är avsaknad av intresse, att tekniken upplevs vara krånglig alternativt att äldre inte finner någon användbarhet. Ytterligare anledningar är att tekniken även upplevs vara för dyr eller att uppkoppling till internet saknas (Internetstiftelsen, 2018b:27). Användning av digitala medier är å ena sidan inte enbart positivt, forskning menar på att användningen av digitala medier även kan leda till negativa effekter som exempelvis överbelastning av information och förlorat självförtroende. Å andra sidan anses de positiva effekterna väga tyngre och människor som inte lider av ett digitalt utanförskap drar främst nytta av fördelarna med digitala medier (Dijk, v., 2020:104,109).

3. 3 Alternativa förklaringar

Alternativa förklaringar till sambandet mellan digitalt utanförskap och valdeltagande är också viktiga att nämna. Sämre hälsa och att bo ensam kan som tidigare nämnts vara en alternativ

förklaring till både äldre-äldres lägre valdeltagande och deras överrepresentation i digitalt utanförskap (Nilsson, 2012:193; Statistiska Centralbyrån, 2015:79 & Bhatti et al., 2012:589). Kön är även en viktig aspekt inom kategorin äldre, då män både röstar och använder internet i någorlunda större utsträckning jämfört med kvinnor (Andersson J., 2020; Statistiska Centralbyrån, 2019:23 & Internetstiftelsen, 2018b:4). Utbildningsnivå och inkomst är relevanta aspekter som skulle kunna förklara sambandet, då valdeltagandet och den generella användningen av internet är lägre bland lågutbildade och låginkomsttagare (Internetstiftelsen, 2018b:4 & Statistiska Centralbyrån, 2019:26-27). Tidigare nämndes kostnader för fysisk tillgång till internet som en anledning till äldres avsaknad av internet (Internetstiftelsen, 2018b:27). Ytterligare kostnader kan även tillkomma då internet öppnat upp för blandad kvalitet på information och nyheter. Material med lägre kvalitet är oftast gratis, medan tillgång till kvalitetsinnehåll ofta kostar ytterligare pengar (Dijk, v.,2020:113). Dessutom kan politiskt intresse verka som en alternativ förklaring, eftersom människor intresserade i politik generellt är mer politiskt aktiva samt tar del av mer politisk information på internet i jämförelse med mindre politisk intresserade (Verba et al., 1995:345 & Internetstiftelsen, 2018a:7).

4. Hypoteser och kausal modell

Digitaliseringen av samhället har medfört ett digitalt utanförskap bland äldre. Olika förutsättningar till information har skapats vilket är problematiskt för den representativa demokratis grundläggande principer, kopplat till politisk jämlikhet (Nilsson, 2012:194; & Dijk v., 2017:1). Tidigare forskning har explicit aldrig undersökt om det finns ett samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre. Utifrån Civic Voluntarism Model samt Resources and appropriation theory antar studien ett kausalt samband där digitalt utanförskap negativt påverkar äldre-äldres politiska informationsinhämtning som negativt påverkar valdeltagande bland äldre-äldre. För att besvara uppsatsens övergripande forskningsfråga ”Leder digitalt utanförskap till lägre valdeltagande bland äldre-äldre?” och uppfylla syftet att undersöka om det finns ett samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre, används följande kausala modell:

Figur 4.1: Kausal modell.

I figur 1 illustreras den kausala modellens orsaksriktningen om hur den oberoende variabeln; *digitalt utanförskap* påverkar den beroende variabeln; *äldre-äldres valdeltagande*, där politisk informationsinhämtning antas vara den kausala mekanismen som förklarar varför digitalt utanförskap leder till lägre valdeltagande. Sambandets riktning förmodas enligt hypoteserna vara negativt eftersom *högre* grad av digitalt utanförskap bland äldre-äldre bör leda till *lägre* politisk informationsinhämtning som i sin tur bör leda till *lägre* valdeltagande bland äldre-äldre.

Modellen illustrerar även ett direkt samband där den oberoende variabeln påverkar den beroende variabeln utan inverkan från den kausala mekanismen, som ytterligare en möjlig kausal modell. Det direkta grundsambandet har gett upphov till studiens första och andra hypotes:

Hypotes (1): Frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet.

Hypotes (2): Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet.

Politisk information på internet kan fås genom konsumtion av nyhetsmedier; samhälls- och myndighetssidor; samtal, diskussioner och kommentarer mellan individer och eller samt politiker; genom att söka upp politiker och genom sökningar på olika typer av webbplatser (Bergström, 2020:163,170; SOU 2015:96 :232-233; Findahl, 2011:37-39; Internetstiftelsen, 2018a:3-7 & Norris, 2001:223-226). Dessa tillvägagångssätt för inhämtning av politisk information antas leda till högre politisk information bland äldre som har tillgång till internet, jämfört med de utan tillgång till internet. Med andra ord, om fysisk tillgång till internet inte existerar ökar det digitala utanförskapet bland äldre, vilket gett upphov till studiens tredje hypotes:

Hypotes (3): Frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet.

Trots fysisk tillgång till internet är användning och digital delaktighet inte en självklarhet. Det krävs nödvändig kunskap, erfarenhet och stöd för att effektivt kunna använda internet (Dijk, v., 2020:9), vilket gett upphov till studiens fjärde hypotes:

Hypotes (4): Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet.

Tilläggas bör också att det inte finns någon bakomliggande teoretisk fog för vilken eller vilka hypoteser som spelar större eller mindre roll. Det görs således ingen skillnad eller jämförelse på om fysisk tillgång eller tillgång till användning påverkar valdeltagandet starkare eller svagare bland äldre-äldre. Fokuset är istället på två möjliga, men olika, typer av digitalt utanförskap med stöd av resources and appropriation teorin.

5. Data och metod

5.1 Statistisk design

För att undersöka om digitalt utanförskap direkt eller indirekt leder till lägre valdeltagande bland äldre-äldre använder studien en statistisk design. Valet av statistisk design motiveras av att det är mest lämpligt vid stora mängder av information och analysenheter, som kan skapa så kontrollerade jämförelser som möjligt. Vid en teoriprovande studie har statistisk design även fördelen att koncentrera olika faktorer som kan förklara fenomenet, istället för att öppet ställa frågan om vad som påverkar fenomenet (Esaiasson et al., 2017:96-98).

5.2 Data

Studien har använt datamaterial från de svenska respondenterna i European Social Survey (ESS). ESS är en länderjämförande enkätundersökning som genomförts i ca 30 länder vartannat år sedan 2002 (European Social Survey, u.å). Att en avgränsning gjorts till att enbart inkludera ett land är med anledning av att studien inte är tänkt som en jämförande undersökning. Genom att utföra analysen på ett land kan undersökningen konstanthålla institutionella förhållanden som tidigare forskning visat påverkar nivån av valdeltagande, såsom valsystem och valregler (Blais, 2006:113-116). En jämförande studie över två eller fler länder skulle behöva ta hänsyn till hur konstitutionella principer och valsystemets utformning påverkar äldre-äldres lägre valdeltagande snarare än individers tillgång till internet och informationsinhämtning. Valet av Sverige som avgränsning grundas i att Sverige är ett svårt fall. Med EU:s fjärde högsta generella valdeltagande efter Belgien, Luxemburg och Malta, varav de två förstnämnda har obligatoriskt valdeltagande, kan valdeltagandet betraktas högt i Sverige (International IDEA, 2021). Dessutom har Sverige EU:s tredje högsta andel av befolkning som har tillgång till internet, efter Danmark och Luxemburg (Världsbanken, 2020) och klassas som det tredje bästa landet i världen att leverera informations- och kommunikationsteknik till befolkningen (Soumitra, Geiger & Lanvin, 2015:8,13). Om hypoteserna att äldre-äldres lägre valdeltagande beror på digitalt utanförskap får stöd i ett av världens mest digitaliserade och röstbenägna länder, så får teorin sannolikt även stöd under mindre ogynnsamma förhållanden (Esaiasson et al., 2017:162).

Studien kommer även avgränsa vem som definieras som äldre. Världshälsoorganisationen klassificerar äldre i två olika grupper: *äldre* (65+) och *äldre-äldre* (80+) (2001:11). I Statistiska centralbyråns fem senaste valdeltagarundersökningar över de allmänna valen

framgår det att det först efter 80 års ålder som valdeltagandet hamnar under det nationella genomsnittliga valdeltagandet. Till följd av att personer över 80 år röstar i lägst grad av alla åldersgrupper kommer uppsatsens empiriska undersökning enbart att genomföras bland svarspersoner som definieras som äldre-äldre (80+) (SCB, 2002; SCB, 2006; SCB, 2010; SCB, 2014 & SCB, 2018). Valet av ESS är till följd av dess representation av äldre-äldre, då det inte finns någon övre åldersgräns för urvalet och därmed för deltagande i enkäten (European Social Survey, u.å.), till skillnad från bland annat SOM-undersökningarna som har 85 år som övre åldersgräns i sitt urval (Falk, Sandelin & Weissenbilder, 2020:3).

ESS baseras på ett slumpmässigt urval av individer 15 år och äldre och insamlingen av enkäter sker genom intervjuer i svarspersonens hem, där intervjuaren fyller i enkäten. Att intervjuaren fyller i enkäten är till äldre-äldres fördel då en digital surveyundersökning skulle missa en del av studiens målgrupp (äldre-äldre i digitalt utanförskap) och enligt Esaiasson et al. har postenkäter generellt lägre svarsfrekvens jämfört med enkäter som genomförts som en intervju (2017:242). Vidare, att intervjuerna sker i respondenternas hem gör det också möjligt för äldre-äldre med nedsatt fysisk rörlighet eller försvagad mobilitet att delta (European Social Survey, u.å. & Goerres, 2007:91-92). Svarsfrekvensen i de svenska ESS undersökningarna varierar mellan 39% och 69,5% och antalet respondenter varierar mellan totalt 1497 och 1999 personer per undersökning under tidsperioden 2002 – 2018. I de senare undersökningarna har andelen medverkande äldre-äldre blivit allt fler. Antalet äldre-äldre varierar mellan 66 och 118 stycken per undersökning och utgör mellan 3,58% till 6,66% av de svenska respondenterna.

Det tillgängliga ESS-materialet sträcker sig från 2002 fram till 2018, men under denna tidsperiod har både valdeltagandet och internetanvändning ökat inom gruppen äldre-äldre (Statistiska centralbyrån, 2019:21 & Andersson J., 2020). Användandet av material över tid görs för att kunna inkludera så många äldre som möjligt. Undersökningarna är utförda vartannat år sedan 2002, vilket ger studien en tillgänglig mängd om 9 enkätundersökningar med totalt 831 äldre-äldre boendes i Sverige. ESS påbörjar undersökningarna på hösten vilket innebär att undersökningarna ligger i anslutning till riksdagsvalet de år det är valår (2002, 2006, 2010, 2014 och 2018). Att mätningarna är genomförda i samband med riksdagsvalen kan vara viktig att belysa för att närheten i tid möjligtvis kan förhindra mätfel med exempelvis överskattning (Teorell & Svensson, 2007:55), eftersom det finns tendenser att svarspersoner överskattar sitt politiskt deltagande (Dahlberg & Persson, 2014:220). Däremot

kommer även undersökningarna mellan valåren (2004, 2008, 2012 och 2016) att användas dels för att två år är relativt nära i tiden till det föregående riksdagsvalet, dels för att jämnare kunna mäta internets utveckling över tid och dels för att återigen kunna inkludera så många äldre-äldre som möjligt. Eftersom äldre-äldres valdeltagande och tillgång till internet ökat under tidsperioden, dock mindre i relation till övriga befolkningen, kontrolleras sambandet mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre för tid. Teorell & Svensson menar att undersökningar kan med hjälp av tidsserier kontrollera sambandet över tid för att exkludera variation och få fram den genomsnittliga effekten av sambandet mellan internet och valdeltagande (2007:81). Hypoteserna kommer att prövas på lite olika tidsperioder till följd av begränsningar i undersökningens data, detta utvecklas ytterligare under avsnittet 5.7 Begränsningar.

Tilläggas bör även att jag i uppsatsen avser pröva ett kausalt samband, men att det empiriskt inte är möjligt till följd av att min enda tillgängliga data är tvärsnittsstudier. Empiriskt kommer jag därför enbart kunna uttala mig om samband och dess styrka och inte om kausalitet. Det verkar dock troligt utifrån teorier och tidigare forskning att sambandets riktning går från digitalt utanförskap till äldre-äldres valdeltagande och inte tvärtom.

5.3 Beroende variabel: Valdeltagande

Den huvudsakliga beroende variabeln utgörs av ESS "En del människor röstar inte nuförtiden av en eller annan anledning. Röstade du i det svenska riksdagsvalet den [Månad/År]?". Här har ESS-undersökningen gjort en avgränsning till att enbart inkludera riksdagsval, då materialet inte täcker kommun-, region- och EU-val. Den beroende variabeln består av en nominalskala med de som röstade och inte röstade, vilket enligt Teorell & Svensson, gör den till en dikotom variabel där respondenterna tydligt tillhör den ena eller den andra kategorin (2007:109). En problematisk aspekt med den beroende variabeln valdeltagande är överskattningen av politiskt deltagande från respondenterna i undersökningar med svarsalternativen "Ja" och "Nej" (Persson & Solevid, 2014:105). Vid kontroll med ESS data så uppges valdeltagandet för äldre-äldre mellan 2002 – 2018 ligga på 88,80% medan det faktiskt genomsnittliga valdeltagandet bland äldre-äldre under samma period uppges av Statistiska centralbyrån vara 69,76% (SCB 2002; SCB 2006; SCB 2010; SCB 2014 & SCB 2018). Dock försöker ESS normalisera icke-deltagande i riksdagsval och minska människors överskattning, givet formuleringen på frågan "En del människor röstar inte nuförtiden av en eller annan anledning". Svarsalternativen för den beroende variabeln är kodade som "Nej" (0)

och ”Ja” (1). Trots detta kan den sämre variationen i den beroende variabeln, försvåra möjligheten att hitta signifikanta samband.

5.4 Oberoende variabel: Digitalt utanförskap

Digitalt utanförskap avser den situation som personer eller grupper i samhället försätts i till följd av avsaknad från internet (Samuelsson, 2021). Enligt van Dijks Resources and appropriation theory finns det två nivåer av digitalt utanförskap. Den första nivån avser fysisk tillgång genom hårdvara och mjukvara som exempelvis dator, surfplatta eller mobiltelefon i kombination med internetuppkoppling (2020:7). Första-nivån av digitalt utanförskap mäts genom ESS ”Hur ofta använder du Internet, 'webben' eller e-post - antingen hemma eller på jobbet - för privat bruk?” som ställdes i samtliga undersökningar fram till 2010. Svaren anges i ordinalskala i åtta steg från ”Aldrig” (1) upp till ”Varje dag” (7). Svartalernativet ”Ingen tillgång hemma eller på jobbet” (0) är det mest intressanta när det kommer till första-nivåns digitala utanförskap eftersom den mäter fysisk tillgång. Van Dijk menar att svartalernativet ”Aldrig” är ett alternativ som inte mäter fysisk tillgång på samma sätt. De som aldrig använder internet skulle fortfarande kunna ha tillgång till det, men av olika anledningar väljer att inte använda det (2020:80). Den egenskapade variabeln *Tillgång till internet* avser ovan fråga men genom omkodning kodas svartalernativen 1 – 7 i frågan som ”Tillgång hemma eller på jobbet” (0) och alternativet ”Ingen tillgång hemma eller på jobbet” kodas som (1).

Den andra-nivåns digitala utanförskap handlar om motivation, tillgång till kompetens och tillgång till användning. Människors digitala kompetens är enligt forskningen svårt att mäta och dessutom ett relativt outforskat område (Dijk, v., 2017:1-7). Dessutom är ESS bristfällig i att det inte går att mäta motivation, inställning eller attityd mot internet (European Social Survey, u.å.). Andra-nivåns digitala utanförskap mäts därför enbart i användning av internet. Enligt van Dijk är det bästa tillgängliga sättet att operationalisera användning av internet, att mäta människors internetanvändnings frekvens (Dijk, v., 2020:83). Variabeln *Användning av internet* mäter äldre-äldres egna uppfattningar av hur ofta de använder internet, värderat i ordinalskalan från ”Varje dag” (1) till ”Aldrig” (5) (för detaljerade beskrivning se appendix 9.1).

5.5 Mellanliggande variabel: Nyhetskonsumtion

Politisk informationsinhämtning kan ske genom flertalet olika sätt och medier utgör den viktigaste resursen (SOU 2015:96 :211-214). Äldre är generellt väldigt bra på att ta del av

nyheter genom de traditionella nyhetsmedierna och den senaste tiden visas även tecken på att digital informationsinhämtning blivit ett tillskott till äldres totala nyhetskonsumtion (Andersson U., 2020:26,31-32). Den mellanliggande variabeln politisk informationsinhämtning operationaliseras i studien som total nyhetskonsumtion. Total nyhetskonsumtion mäts i hur mycket tid respondenten ägnar åt att läsa, titta på TV, och lyssna på radio om politik och aktuella samhällsfrågor per dag. De fem första ESS undersökningarna mätte detta genom frågorna ”Och återigen en vanlig vardag, hur stor del av den tid som du lyssnar på radio lyssnar du på nyheter eller program om politik och aktuella samhällsfrågor?”, ”Återigen en vanlig vardag, hur stor del av den tid som du tittar på TV tittar du på nyheter eller program om politik och aktuella samhällsfrågor?” samt ”Och hur stor del av denna tid ägnar du åt att läsa om politik och aktuella samhällsfrågor?”. De senaste två ESS undersökningarna mätte istället allt genom frågeställningen ”En helt vanlig dag, ungefär hur lång tid ägnar du då åt att titta på, läsa eller lyssna på nyheter om politik och aktuella samhällsfrågor?”. Den senare frågan skiljer sig från de tre första i frågans betoning, där frågeställningen inte specificerar vart lyssnandet, tittandet och läsandet äger rum. Det kan alltså ske dels genom traditionella medier eller online (se Appendix 9.3). För att kunna skapa jämförbara variabler har jag först skapat ett nyhetskonsumtionsindex baserat på de tre frågorna om radio/TV/läsning som ingår i de första fem ESS-undersökningarna. För de senaste två ESS-undersökningarna som mäter nyhetskonsumtion i minuter (För mer detaljerad information se Appendix 9.2 och 9.3) har jag kodat om minuter till tidskategorier som användes i svarsskalorna i de första fem undersökningarna. Alla svarsalternativ anges nu från ”Ingen tid alls” (0) till ”Mer än 3 timmar” (7). Eftersom uppsatsen syftar till all typ av nyhetskonsumtion, oavsett vilken media den kommer ifrån, bedöms validiteten högre genom att mäta genom alla tre typ av nyhetskonsumtion: läsa, titta och lyssna.

5.6 Kontrollvariabler

Forskare har framhållit fler olika förklaringar till äldre-äldres lägre valdeltagande, som även stämmer in på förklaringar till det digitala utanförskapet bland äldre-äldre. Hälsa kan vara en alternativ förklaring till både äldre-äldres lägre valdeltagande och deras överrepresentation i digitalt utanförskap. Detta eftersom hälsan påverkar människors förmåga att använda eller lära sig att använda internet samt förmåga att ta till sig av information. Med åldrande följer trötthet, fluktuerande aktivitetsförmåga och minskad energi vilket gör hälsa relevant att kontrollera för (Nilsson, 2012:193). Mätningen av hälsa sker genom frågeställningen ”Hur är ditt allmänna hälsotillstånd? Skulle du säga att det är...” där svarsalternativen består av en

självuppskattning på en ordinalskala från ”Mycket bra” (1) till ”Mycket dåligt” (5) i hur respondenten själv generellt uppfattar sin hälsa.

Utbildningsnivå är även en viktig variabel för både digitalt utanförskap och valdeltagande, då det generella valdeltagandet och användningen av internet är lägre bland lågutbildade (Statistiska Centralbyrån, 2019:26-27; Andersson J., 2020; Internetstiftelsen, 2018b:4 & Norris, 2001:221). Vid det senaste riksdagsvalet deltog 80 procent av de med förgymnasial utbildning, vilket kan jämföras med 88 procent bland de med gymnasial och 95 procent bland de med eftergymnasial utbildning. För äldre över 75 år har mer än 40 procent enbart en förgymnasial utbildning som högsta avslutade utbildning, vilket kan förklara en del i äldreäldres lägre valdeltagande (Statistiska Centralbyrån, 2019:26-27). Med anledning av dess påverkan mäts utbildning i ”Hur många års utbildning har du fullföljt, oavsett om det är heltids- eller deltidstudier? Räkna om till motsvarande heltidsstudier. Inkludera även grundskolan”. Omkodning har skett där svaren nu är angivna i fallande ordning från ”38 år” (0) och ”0 år” (25), där koefficienten i regressionen tolkas som ”för varje år mindre utbildning..”.

Intresset för att börja använda ny teknik är lägre bland lågutbildade pensionärer, särskilt kvinnor (Findahl, 2011:10). Kön är därför också en viktig aspekt att ha i åtanke då män, inom kategorin äldre, röstar i högre utsträckning och använder internet i någorlunda större utsträckning jämfört med kvinnor (Andersson J., 2020; Statistiska Centralbyrån, 2019:23; Internetstiftelsen, 2018b:4). Frågan om kön är kodad som ”Man” (1) eller ”Kvinna” (2). Sannolikheten att rösta och använda internet är även högre bland sammanboende hushåll än bland ensamstående hushåll. Hushållstyp blir därför en kontroll för en typ av socialt nätverk som tidigare bevisats påverka både den beroende och oberoende variabeln (Statistiska Centralbyrån, 2015:79; Bhatti & Hansen, M., 2012:589 & Andersson J., 2020). Frågan ”Om du räknar med dig själv, hur många personer - inklusive barn - bor i detta hushåll?” blir grunden för variabeln hushållstyp, där ”Ensamstående hushåll” betecknas (1) och ”Sammanboende hushåll” betecknas (0) (För ytterligare information se appendix 9.4).

Avsaknaden av internet kan också bero på kostnader för fysisk tillgång till internet (Internetstiftelsen, 2018b:27). Det finns även stöd i den svenska statistiken för inkomstnivåers inverkan på valdeltagande, där högre inkomst korrelerar med större sannolikhet att delta (Statistiska Centralbyrån, 2019:27). De ekonomiska förutsättningarna

verkar spela en stor roll för seniorer att bli internetanvändare (Nilsson, 2012:196), vilket gör att studien även kontrollerar för personens uppfattning om hushållets inkomst. Idealt skulle istället hushållets totala nettoinkomster legat till grund för hushållets inkomster, men till följd av förändrade frågor och svarsalternativ kommer följande fråga som ställts varje år användas ”Vilket av svarsalternativen på det här kortet beskriver bäst hur du uppfattar ditt hushålls nuvarande inkomst?”. Frågan går från ”Klarar oss/mig bra på den nuvarande inkomsten” (1) till ”Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten” (4).

Enligt CVM teorin är politiskt intresse en variabel som leder till mer politisk aktivitet. Ju mer intresserade människor är i politik, desto mer politiskt aktiva är de (Verba et al., 1995:345). Dessutom tar de som är allra mest intresserade av politik del av politisk information på nätet i högre utsträckning (88 procent) jämfört med de människor som är ointresserade (37 procent) (Internetstiftelsen, 2018a:7). Därför kontrolleras måttet politiskt intresse för i alla modeller, via ”Hur intresserad skulle du säga att du är av politik?” där respondenterna genom självuppskattning fått mäta sitt intresse från ”Väldigt intresserad” (1) till ”Inte alls intresserad” (4).

5.7 Begränsningar

Eftersom frågeställningarna i ESS enkätundersökningar inte är statiska och därmed förändras under årens undersökningar, varierar vilka frågor som ingår i undersökningarna. Den beroende variabeln och samtliga kontrollvariabler ingår i alla undersökningar, däremot skiljer sig utbudet samt frågeformuleringarna om tillgång/användning av internet (den oberoende variabeln) och nyhetskonsumtion (den mellanliggande variabeln). Den första och tredje hypotesen som prövar om fysisk tillgång till internet påverkar valdeltagande täcks av de första 5 ESS undersökningarna, likväl nyhetskonsumtionen. Hypotes 1 och 3 kommer därför omfatta ESS 1-5 som avser tidsperioden 2002 - 2010. Det finns tyvärr större problem med den andra samt fjärde hypotesen om användning av internet, där frågorna formulerats annorlunda både med avseende på internetanvändning och nyhetskonsumtion. Tiden har troligtvis inverkat förändringen i frågeformuleringen i takt med internets utbredning och förändring. Därav kommer en sammanslagning att ske för att skapa ett så stort underlag som möjligt och för att kunna mäta över en ännu längre tidsperiod. Hypotes 2 och 4 testas på ESS 1-5 samt ESS 8-9 som avser tidsperioden 2002 – 2010 och 2016 – 2018. Tidsperioden 2012 – 2014 kommer därför inte omfattas i denna studie, till följd av att inga frågor om varken internetanvändning eller internettillgång ställdes under denna perioden. Detta betyder dock

inte att vi går miste om information från riksdagsvalet 2014 eftersom ESS undersökningen 2016 avser det föregående valet 2014. Tabell 5.1 redovisar vilka ESS undersökningar som täcker respektive undersökningsområde grafiskt.

Tabell 5.1. ESS undersökningarnas täckning för studiens ändamål.

	ESS1 2002	ESS2 2004	ESS3 2006	ESS4 2008	ESS5 2010	ESS6 2012	ESS7 2014	ESS8 2016	ESS9 2018
Valdeltagande (Samtliga hypoteser)									
Fysisk tillgång till internet (Hypotes 1 & 3)									
Användning av internet (Hypotes 2 & 4)									
Nyhetskonsumtion (Hypotes 3 & 4)									

De grå rutorna avser de åren där materialet täcker respektive variabel.

5.8 Beskrivande statistik

I tabell 5.2 och 5.3 redovisas den beskrivande statistiken där antalet observationer, medelvärde, standardavvikelse samt min- och max värde för samtliga variabler sammanfattas. Till följd av ökat valdeltagande och internetanvändning under de två senaste decennierna inom gruppen äldre-äldre, dock mindre i relation till övriga befolkningen, kontrolleras sambandet för tid för att få fram det genomsnittliga sambandet mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre. Dessutom utgörs äldre-äldre enbart av 66 till 118 stycken personer per undersökning, vilket ger begränsat antal observationer. Eftersom undersökningen vill maximera antalet observationer kommer så många år som möjligt att tillämpas, vilket resulterat i fler observerade analysenheter i hypotes 2 och 4 än i hypotes 1 och 3.

Tabell 5.2. Beskrivande statistik för hypotesprövning 1 och 3.

Variabler	Obs	Mean	Std. dev.	Min	Max
”Röstade i Riksdagsvalet”	423	.8865248	.3175483	0	1

Tillgång till internet	423	.7825059	.4130299	0	1
Nyhetskonsumtionsindex	423	2.289598	1.147377	0	7
Kön	423	1.58156	.4938872	1	2
Hälsa	423	2.434988	.8761751	1	5
Hushållstyp	423	.5981087	.4908608	0	1
Politiskt intresse	423	2.364066	.8761368	1	4
Inkomst	423	1.56974	.6981571	1	4
Utbildning	423	17.14894	3.580363	2	25

Tabell 5.3. *Beskrivande statistik för hypotesprövning 2 och 4.*

Variabler	Obs	Mean	Std. dev.	Min	Max
”Röstade i Riksdagsvalet”	623	.9020867	.2974362	0	1
Användning av internet	623	4.250401	1.433935	1	5
Nyhetskonsumtion av politik, index	623	2.760032	1.586799	0	7
Kön	623	1.552167	.4976707	1	2
Hälsa	623	2.434992	.8739874	1	5
Hushållstyp	623	.5939005	.4914982	0	1
Politiskt intresse	623	2.321027	.8484851	1	4
Inkomst	623	1.529695	.6699818	1	4
Utbildning	623	16.63563	3.817014	0	25

5.7 Tillvägagångssätt

För att testa det kausala sambandet mellan digitalt utanförskap och äldre-äldres valdeltagande, där politisk informationsinhämtning antas vara den kausala mekanismen som förklarar sambandet, utförs ordinary least square (OLS) regressionsanalyser. Först studeras de bivariata sambanden mellan digitalt utanförskap och äldre-äldres valdeltagande, sedan prövas sambandet med politisk informationsinhämtning som kausal mekanism. Resultatens tillförlitlighet testas sedan genom att utsätts för robusthetstester med kontrollvariabler. Avslutningsvis kommer resultaten presenteras och analyseras.

6. Resultat

6.1 Tillgång till internet och valdeltagande

För att hypotes 1, *frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet* ska styrkas, ska den negativa effekten av valdeltagande kvarstå även under kontroll för tillgång till internet samt övriga relevanta kontrollvariabler i analysen.

Den bivariata regressionen som redovisas i tabell 6.1.1 visar på en statistisk signifikant negativ effekt (-.0835) på valdeltagande (se modell 1). I denna studien är signifikansnivån satt på $p < 0.05$ eller annorlunda uttryckt 95 procent, vilket Esaiasson et al. uppger vara en acceptabel nivå att slumpen spelar oss ett spratt i fem procent av fallen (Esaiasson, 2017: 394-395). En lite mer konkret tolkning är att äldre-äldre som saknar tillgång till internet deltar i 8,35 procentenheters lägre utsträckning i riksdagsvalet än äldre-äldre som har tillgång till internet. Kontroll för ESS rundorna 2004, 2006, 2008 och 2010 visar också som väntat: högre valdeltagande i de senaste rundorna jämfört med 2002.

Sambandet mellan tillgång till internet och valdeltagande förhåller sig statistiskt signifikant under kontroll för kön, hälsa och inkomst även om kontrollvariablerna själva inte är statistiskt signifikanta (se modell 2,3,6). Modell 4 visar att kontrollvariabeln hushållstyp har ett negativt samband med valdeltagande, där ensamstående har cirka 9,5 procentenheter lägre valdeltagande än sammanboende, men sambandet mellan internettillgång och valdeltagande är inte signifikant. Även utbildning påverkar valdeltagande (modell 7), men sambandet mellan internettillgång och valdeltagande förlorar även här sin signifikans. Politiskt intresse är en stark statistisk signifikant förklaringsfaktor, där äldre-äldre med lägre politiskt intresse har cirka 4,95 procentenheter lägre valdeltagande jämfört äldre-äldre med högre politiskt intresse (modell 5). Sambandet mellan internettillgång och valdeltagande är signifikant under kontroll för politiskt intresse.

Under kontroll för samtliga variabler är inte längre sambandet mellan internettillgång och valdeltagande statistiskt signifikant. Det bivariata grundsambandet var således spuriöst och beror på att det finns andra viktigare variabler som negativt korrelerar med lägre valdeltagande (se modell 8). Faktum är att de enda statistisk signifikanta variablerna i modell 8 är hushållstyp, där ensamstående äldre-äldre har 10 procentenheter lägre valdeltagande än

sammanboende äldre-äldre och politiskt intresse, där mindre politiskt intresserade äldre-äldre har cirka 4 procentenheters lägre valdeltagande än de äldre-äldre som är ännu mer politiskt intresserade. Sammanfattningsvis finns inget stöd för hypotesen att *frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet.*

Tabell 6.1.1: Regressionsanalys, samtliga modeller med valdeltagande som beroende variabel.

Förklaringsvariabler	Beroende variabel: Valdeltagande (1=Ja)							
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6	Modell 7	Modell 8
Tillgång till internet: (1=Ja)	-.0835* (.0373)	-.0820* (.0376)	-.0766* (.0377)	-.0549 (.0382)	-.0736* (.0372)	-.0839* (.0375)	-.0594 (.0392)	-.0263 (.0399)
Kön		-.0125 (.0310)						.0273 (.0326)
Hälsa			-.0230 (.0176)					-.0216 (.0177)
Hushållstyp				-.0949** (.0318)				-.100** (.0334)
Politiskt intresse					-.0495** (.0174)			-.0408* (.0179)
Inkomst						.0036 (.0219)		.0259 (.0226)
Utbildning							-.0088* (.0045)	-.0069 (.0046)
År (2002 referenskategori)								
2004	.0749 (.0476)	.0752 (.0476)	.0736 (.0475)	.0764 (.0471)	.0747 (.0472)	.0745 (.0477)	.0733 (.0474)	.0700 (.0469)
2006	.0141 (.0466)	.0136 (.0466)	.0099 (.0466)	.0146 (.0461)	.0028 (.0464)	.0139 (.0466)	.0089 (.0465)	-.0030 (.0461)
2008	.129** (.0472)	.129** (.0473)	.127** (.0472)	.133** (.0468)	.136** (.0469)	.129** (.0473)	.122* (.0472)	.130* (.0468)
2010	.128* (.0498)	.128* (.0499)	.124* (.0499)	.123* (.0494)	.123* (.0495)	.128* (.0499)	.122* (.0498)	.107* (.0493)
Konstant	.886*** (.0449)	.904*** (.0645)	.939*** (.0604)	.920*** (.0459)	.997*** (.0593)	.880*** (.0545)	1.022*** (.0824)	1.092*** (.0993)
N	423	423	423	423	423	423	423	423
R²	.047	.047	.051	.067	.065	.047	.056	.093

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Kommentar: "Röstade i Riksdagsvalet" (0-1, 1=Ja), Tillgång till internet (0-1, 1=Ingen tillgång hemma eller på jobbet), Kön (1-2, 2=kvinnor), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4=Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).

6.2 Användning av internet och valdeltagande

För att hypotes 2, *lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet*, ska styrkas, ska den negativa effekten av valdeltagande kvarstå även under kontroll för internetanvändning och övriga relevanta kontrollvariabler i analysen.

Tabell 6.2.1 presenterar resultatet från samtliga 8 regressionsanalyser och kontrollen för ESS rundorna 2004, 2006, 2008, 2010, 2016 och 2018 som visar på högre valdeltagande i de senaste rundorna jämfört med 2002. I modell 1 redovisas det bivariata sambandet mellan användning av internet och valdeltagande bland äldre-äldre. Modellen visar på ett negativt statistiskt signifikant samband som betyder att minskad användning av internet minskar valdeltagandet bland äldre-äldre. B-koefficienten för internetanvändning är -0.0197 , vilket betecknar att äldre-äldre som minskar sitt internetanvändande från exempelvis varje dag till nästan varje dag röstar i cirka 2 procentenheters lägre utsträckning.

Modell 2 och modell 6 visar på statistiskt signifikanta grundsamband och att kontrollvariablerna kön respektive inkomst inte påverkar grundsambandet. Modell 4 visar att hushållstyp har ett signifikant samband med valdeltagande, där ensamstående har 7,49 procentenheter lägre valdeltagande än sammanboende äldre-äldre. Modell 5 inkluderar politiskt intresse som en kontrollvariabel och för varje steg mindre politiskt intresse minskar valdeltagandet med 4,53 procentenheter. Under kontroll för samtliga variabler i modell 8, indikerar b-koefficienten att valdeltagandet minskar med 0,94 procentenheter för varje enhet lägre internetanvändning, men sambandet är inte längre statistiskt signifikant.

Sammanfattningsvis får hypotes 2, *Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande bland äldre-äldre, jämfört med de som har högre användning av internet*, inget stöd.

Tabell 6.2.1. Regressionsanalyser, samtliga modeller med valdeltagande som beroende variabel.

Förklarings variabler	Beroende variabel: Valdeltagande (1=Ja)							
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6	Modell 7	Modell 8
Användning av internet	-.0197* (.0092)	-.0185* (.0092)	-.0173 (.0093)	-.0153 (.0092)	-.0145 (.0093)	-.0192* (.0092)	-.0174 (.0097)	-.0094 (.0098)
Kön		-.0253 (.0239)						.0063 (.0254)
Hälsa			-.0219 (.0136)					-.0174 (.0138)
Hushållstyp				-.0749** (.0241)				-.0691** (.0257)
Politiskt intresse					-.0453** (.0141)			-.0408** (.0144)
Inkomst						-.0128 (.0177)		.00249 (.0183)
Utbildning							-.0023 (.0033)	-.00008 (.00340)
År (2002 referenskategori)								
2004	.0781 (.0447)	.0786 (.0447)	.0764 (.0447)	.0786 (.0444)	.0770 (.0444)	.0796 (.0448)	.0773 (.0447)	.0758 (.0443)
2006	.0093 (.0437)	.0085 (.0437)	.0057 (.0437)	.0111 (.0434)	-.0008 (.0435)	.0100 (.0437)	.0082 (.0437)	-.0009 (.0434)
2008	.136** (.0443)	.136** (.0443)	.133** (.0442)	.137** (.0440)	.142** (.0440)	.136** (.0443)	.133** (.0444)	.140** (.0440)
2010	.133** (.0467)	.132** (.0467)	.128** (.0467)	.127** (.0464)	.128** (.0463)	.134** (.0467)	.131** (.0468)	.119* (.0464)
2016	.0842 (.0435)	.0818 (.0436)	.0849 (.0435)	.0881* (.0433)	.0854* (.0432)	.0837 (.0436)	.0825 (.0436)	.0900* (.0433)
2018	.0983* (.0456)	.0987* (.0456)	.0990* (.0456)	.103* (.0453)	.0944* (.0453)	.0983* (.0456)	.0960* (.0458)	.0996* (.0453)
Konstant	.910*** (.0531)	.945*** (.0625)	.955*** (.0599)	.935*** (.0534)	.995*** (.0590)	.928*** (.0583)	.941*** (.0691)	1.034*** (.0811)
N	623	623	623	623	623	623	623	623
R²	.041	.043	.045	.056	.057	.042	.042	.072

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Kommentar: "Röstade i Riksdagsvalet" (0-1, 1=Ja), Användning av internet (1-5, 5=Aldrig), Kön (1-2, 2 = kvinna), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4= Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).

6.3 Internettillgång och valdeltagande: nyhetskonsumtion som kausal mekanism

Den tredje hypotesen förutsätter politisk informationsinhämtning via olika medier som en medierande variabel. För att den tredje hypotesen, *frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet* ska styrkas, ska den bivariata negativa effekten av internettillgång på valdeltagande minska eller helt försvinna, när den kausala mekanismen nyhetskonsumtion förs in i modellen.

Först och främst så visar kontrollen av ESS rundorna 2004, 2006, 2008 och 2010 på ett högre valdeltagande i de senaste rundorna i jämförelse med referensåret 2002. Resultatet från tabell 6.3.1 visar också att ingen tillgång till internet fortsatt har en signifikant negativ effekt på valdeltagandet bland äldre-äldre (modell 1). I modell 2 kvarstår det statistiskt signifikanta sambandet när politisk informationsinhämtning prövas som medierande variabel. Däremot har politisk informationsinhämtning inget statistiskt signifikant samband med valdeltagande, och variabeln påverkar inte heller grund sambandet vilket betyder att det inte sker någon mediering. En kontroll för direktsambandet mellan internettillgång och politisk informationsinhämtning visar också på hur digitalt utanförskap varken påverkar nyhetskonsumtionen bivariat eller under kontroll för övriga variabler (Appendix tabell 9.5.1).

Sammantaget under kontroll för samtliga kontrollvariabler försvinner sambandet mellan den oberoende och beroende variabeln. Modell 3 visar hur steget från tillgång till frånvaron av internet leder till 2,46 procentenheter lägre valdeltagande bland äldre-äldre, men koefficienten är inte statistisk signifikant. Avslutningsvis får hypotes 3, *Frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning bland äldre-äldre, vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande bland äldre-äldre, jämfört med de som har fysisk tillgång till internet*, inte stöd. Politisk informationsinhämtning är inte en kausal mekanism som förklarar sambandet mellan internettillgång och valdeltagande.

Tabell 6.3.1. Regressionsanalyser, samtliga modeller med valdeltagande som beroende variabel.

Förklaringsvariabler:	Beroende variabel: Valdeltagande (1=Ja)		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Tillgång till internet: (1=Ja)	-0.0835* (0.0373)	-0.0842* (0.0374)	-0.0246 (0.0398)
Nyhetskonsumtion av politik, index		-0.00977 (0.0133)	-0.0255 (0.0143)
Kön			0.0283 (0.0325)
Hälsa			-0.0191 (0.0177)
Hushållstyp			-0.0949** (0.0335)
Politiskt intresse			-0.0520** (0.0189)
Inkomst			0.0232 (0.0226)
Utbildning			-0.00817 (0.00465)
År (2002 referenskategori)			
2004	0.0749 (0.0476)	0.0735 (0.0476)	0.0664 (0.0468)
2006	0.0141 (0.0466)	0.0162 (0.0467)	-0.000200 (0.0460)
2008	0.129** (0.0472)	0.130** (0.0473)	0.133** (0.0467)
2010	0.128* (0.0498)	0.128* (0.0499)	0.104* (0.0492)
Konstant	0.886*** (0.0449)	0.908*** (0.0545)	1.191*** (0.114)
<i>N</i>	423	423	423
<i>R</i> ²	0.047	0.048	0.100

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Kommentar: "Röstade i Riksdagsvalet" (0-1, 1=Ja), Tillgång till internet (0-1, 1=Ingen tillgång hemma eller på jobbet), Nyhetskonsumtionsindex (0-7, 7=Mer än 3 timmar), Kön (1-

2, 2 = kvinna), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4= Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).

6.4 Användning av internet och valdeltagande: nyhetskonsumtion som kausal mekanism

För att den fjärde hypotesen, *lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet* ska styrkas, ska den bivariata negativa effekten av internetanvändning på valdeltagande minska eller helt försvinna, när den kausala mekanismen nyhetskonsumtion förs in i modellen.

Innan allt annat presenteras visar kontrollen av ESS rundorna 2004, 2006, 2008, 2010, 2016 och 2018 på ett högre valdeltagande i jämförelse med referensåret 2002. I tabell 6.4.1 går det att se hur graden av användning av internet följer det förväntade negativa mönstret, med hur lägre användning av internet minskar valdeltagandet bland äldre-äldre. Dock verkar inte informationsinhämtningen som den förklarande variabeln till det negativa sambandet mellan digitalt utanförskap och valdeltagande i modell 2 och modell 3 till följd av dess låga och insignifikanta b-koefficient, samt att grundsambandet inte påverkas. En regressionsanalys med direktsambandet mellan internetanvändning och informationsinhämtning styrker idén om att informationsinhämtning inte är den kausala mekanism som förklarar ett eventuellt samband. Detta eftersom det inte heller går att påvisa ett direkt samband mellan internetanvändning och politisk informationsinhämtning, bivariat eller under kontroll för övriga variabler (appendix tabell 9.5.2). I tabell 6.4.1 modell 2 kan resultatet tolkas som, om en senior över 80 år minskar sitt internetanvändande från ”Varje dag” till ”Nästan varje dag” kommer hen även rösta i nästan 2 procentenheter lägre utsträckning jämfört med en annan äldre-äldre som fortsätter använda internet ”Varje dag”.

Under kontroll för samtliga variabler i modell 3 visar analysen fortfarande på ett negativt samband där en minskning i användning av internet med en enhet minskar valdeltagandet bland äldre-äldre med 0,92 procentenheter, men sambandet är inte längre statistisk signifikant. Avslutningsvis får hypotes 4, *Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning bland äldre-äldre, vilket i sin tur leder till*

lägre valdeltagande bland äldre-äldre, jämfört med de som har högre användning av internet, inte stöd. Politisk informationsinhämtning är inte en kausal mekanism som förklarar sambandet mellan internetanvändning och valdeltagande.

Tabell 6.4.1. Regressionsanalyser, samtliga modeller med valdeltagande som beroende variabel.

Förklaringsvariabler:	Beroende variabel: Valdeltagande (1=Ja)		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Användning av internet	-0.0197* (0.00918)	-0.0199* (0.00920)	-0.00923 (0.00983)
Nyhetskonsumtion av politik, index		-0.00469 (0.00828)	-0.0113 (0.00862)
Kön			0.00709 (0.0254)
Hälsa			-0.0156 (0.0138)
Hushållstyp			-0.0679** (0.0257)
Politiskt intresse			-0.0457** (0.0149)
Inkomst			0.000110 (0.0184)
Utbildning			-0.000547 (0.00342)
År (2002 referenskategori)			
2004	0.0781 (0.0447)	0.0775 (0.0447)	0.0744 (0.0443)
2006	0.00925 (0.0437)	0.0103 (0.0437)	0.000639 (0.0434)
2008	0.136** (0.0443)	0.136** (0.0443)	0.142** (0.0440)
2010	0.133** (0.0467)	0.132** (0.0467)	0.118* (0.0464)
2016	0.0842 (0.0435)	0.0898* (0.0447)	0.103* (0.0444)
2018	0.0983* (0.0456)	0.106* (0.0477)	0.117* (0.0472)
Konstant	0.910***	0.922***	1.076***

	(0.0531)	(0.0571)	(0.0872)
<i>N</i>	623	623	623
<i>R</i> ²	0.041	0.042	0.074

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** $p < 0.001$

Kommentar: "Röstade i Riksdagsvalet" (0-1, 1=Ja), Användning av internet (1-5, 5=Aldrig), Nyhetskonsumtionsindex (0-7, 7=Mer än 3 timmar), Kön (1-2, 2 = kvinna), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4= Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).

6.5 Robusthetstest: Logistisk regressionsanalys

Logistisk regressionsanalys är en annan typ av regressionsanalys som lämpar sig där den beroende variabeln bara kan anta värdet 0 eller 1 (Statistikhjälpen, u.å.), precis som i fallet med den beroende variabeln valdeltagande. Som ett extra robusthetstest har jag även kontrollerat samtliga fyra hypoteser med logistisk regressionsanalys. Samtliga hypoteser testade med logistisk regressionsanalys visar precis som ordinary least square (OLS) regressionsanalyserna på nollresultat. De bivariata sambanden liksom med mellanliggande variabel visar på statistisk signifikans, även om den mellanliggande variabeln inte är en orsak till sambandet. Men under kontroll för samtliga kontrollvariabler försvinner signifikansen och kvar blir även där fyra stycken nollsamband.

7. Diskussion & Slutsatser

Leder digitalt utanförskap till lägre valdeltagande bland äldre-äldre? Utifrån det resultat som presenterats i uppsatsen får hypoteserna inget stöd.

Folkviljans förverkligande grundar sig i alla människors lika värde och inkludering (Verba, Schlozman & Brady, 1995:1,10). Trots ideal om politisk jämlikhet finns gruppen äldre-äldre i det svenska samhället som konsekvent röstar i lägre utsträckning i jämförelse med övriga befolkningen (Statistiska Centralbyrån, 2019:21-23). Verba med fleras Civic voluntarism model har utökat vår förståelse för hur politiskt deltagande kan förklaras, men då modellen presenterades på 1990-talet har modellen missat aspekten internet. Ett av modellens fokus handlar om vikten av politisk information som en drivkraft för politiskt intresse (Verba et al., 1995:347). Samtidigt menar resources and appropriation teorin att människor försatta i ett digitalt utanförskap kan gå miste om sådan typ av information som numera i hög grad finns online (Dijk, v., 2020:102).

Tidigare forskning har inte studerat digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre, bland annat till följd av en mer generell definition av politiskt deltagande samt en alltför grov sammanslagning av flera äldre åldersgrupper i en stor grupp. Dessutom har fokus ofta riktats mot yngres lägre valdeltagande i jämförelse med övriga befolkningen framför äldre-äldres lägre valdeltagande (Bhatti et al., 2012:589; Bhatti & Hansen 2012:479-480; Internetstiftelsen, 2018a; Grönlund, 2007 & Bergström, 2020). Syftet med uppsatsen har därför varit att bidra till forskningen om det finns ett samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre, dels direkt eller indirekt via den kausala mekanismen politisk informationsinhämtning. Baserat på teori och tidigare forskning utmejslades fyra hypoteser: 1) *Frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet*, 2) *Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet*, 3) *Frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet* och 4) *Lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de*

äldre-äldre som har högre användning av internet. För att pröva hypoteserna har data på svenska äldre-äldre (80+) från European Social Survey 2002-2018 använts.

De bivariata sambanden mellan tillgång till respektive användning av internet, och valdeltagande, visar på statistisk signifikans, men försvinner under kontroll för andra variabler. Den första hypotesen *frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet* och den andra hypotesen *lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet* visar med andra ord på nollsamband vid kontroll för kön, hälsa, hushållstyp, politiskt intresse, inkomst samt utbildning. Följaktligen får varken hypotes 1 eller 2 stöd.

Den tredje hypotesen *frånvaron av fysisk tillgång till internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har fysisk tillgång till internet* och den fjärde hypotesen *lägre användning av internet bland äldre-äldre leder till lägre politisk informationsinhämtning vilket i sin tur leder till lägre valdeltagande, jämfört med bland de äldre-äldre som har högre användning av internet* får inte heller stöd. Det finns inga tecken på att informationsinhämtning medierar grundsambandet och utgör därmed inte heller någon kausal mekanism. Med andra ord får inte hypotes 3 eller 4 stöd.

I samtliga fyra hypoteser framträdde hushållstyp och politiskt intresse som viktiga förklaringsvariabler till äldre-äldres lägre valdeltagande, vilket stödjer teorierna om vikten av sociala nätverk och intresse för politik (Verba et al., 1995:345 & Bhatti & Hansen, 2012:491-492). Trots att samtliga analyser visar på nollsamband, och att ingen av hypoteserna får stöd, behöver det inte betyda att detta speglar verkligheten. Det finns en dålig variation i den beroende variabeln med en överrepresentation av röstande äldre-äldre bland de svarande (88,8%) jämfört med det faktiska valdeltagandet bland äldre-äldre (69,8%). Dessutom är det relativt få svenska svars personer i European social survey som är över 80 år, totalt 831 i de 9 rundor av undersökningen som genomförts, varav 623 som mest kunde inkluderas i analyserna i uppsatsen. Operationaliseringen av politisk informationsinhämtning är dessutom problematisk med specificeringen av olika plattformar (TV och radio), där jag istället hade önskat en tydligt plattformneutral fråga. Dessa svagheter i materialet kan göra att

verkligheten ser annorlunda ut eller att ett annat större datamaterial skulle visat på annorlunda resultat.

Vidare forskning skulle kunna försöka reda ut varför det finns ett negativt samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande bland äldre-äldre, genom att kontrollera för fler variabler. Att forskning kring digitalt utanförskap utvecklats sedan begynnelsen för cirka 25 år sedan, från att enbart studera första-nivåns utanförskap till att även studera andra-nivåns utanförskap har skapat ofullständighet i datamängder där frågeställningar förändrats eller bytts ut. Det vore därför aktuellt för nya studier att undersöka teorin på en annan framtida datamängd om politiskt beteende bland äldre-äldre där frågorna är mer konstanta över tid vilket skulle utgöra ett bättre underlag. Det vore tillika givande med framtida studier som bygger vidare och inkluderar nästkommande svenska riksdagsval för att se effekten på valdeltagandet, där vi efter en pandemi vet att allt fler äldre-äldre tagit sig ur det digitala utanförskapet som kompensation för minskade sociala kontakter.

Avslutningsvis, finner inte den här uppsatsen något samband mellan digitalt utanförskap och valdeltagande, varken direkt eller indirekt. Utifrån den här uppsatsens genomförda analys kan vi inte konstatera om digitalt utanförskap självt eller via nyhetskonsumtion leder till lägre valdeltagande bland äldre-äldre, eftersom vi inte finner ett signifikant resultat. Verba et al. menar dock att politisk information driver människor till deltagande i politiken samtidigt som van Dijk menar att människor som använder internet främst drar nytta av internets fördelar med exempelvis tillgång till mer politisk information (1995:347 & 2020:104-109). Utan indikationer på att internet skulle minska den politiska informationen bland äldre-äldre, dras slutsatser ur ett politiskt perspektiv att en ökning av tillgång eller användning av internet iallafall inte skulle försämra äldre-äldres tillgång till politiska information.

8. Litteraturlista

Andersson, Jenny (2020) *Digitalt utanförskap 2020 Q1: En delrapport av undersökningen Svenskarna och internet*. Stockholm: Internetstiftelsen. Tillgänglig:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/digitalt-utanforskap-2020/>

Andersson, Ulrika (2020) Minskade skillnader mellan yngre och äldres digitala nyhetsvanor. I Carlander, Anders & Andersson, Ulrika (red.). *Digitala är vi allihopa? Den Västsvenska SOM-undersökningen 2019*. Göteborg: SOM-institutet, 23-33.

Bergström, Annika (2020) "Exploring digital divides in older adults' news consumption." *Nordicom Review*, 41(2), 163-177. DOI: [10.2478/nor-2020-0021](https://doi.org/10.2478/nor-2020-0021)

Bergström, Annika & Edström, Maria (2018) "Får äldre vara med i mediasamhället?". *Stockholm: Erlander Sverige AB*.

Bhatti, Yosef & Kasper M. Hansen (2012) Retiring from Voting: Turnout among Senior Voters. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 22:4, 479-500. DOI:

<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17457289.2012.720577>

Bhatti, Yosef, Kasper M. Hansen & Wass, Hanna (2012) "The Relationship between Age and Turnout: A Roller-coaster Ride." *Electoral Studies*, 31:3, 588-93. DOI:

<https://doi.org/10.1016/j.electstud.2012.05.007>

Blais, André (2006) "What affects voter turnout?". *Annual Review of Political Science*, 9, 111-125. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.9.070204.105121>

Crossman, Ashley (2020) "Disengagement Theory". *ThoughtCo*, 27 Augusti. Tillgänglig: thoughtco.com/disengagement-theory-3026258.

Dahlberg, Stefan & Persson, Mikael (2014) "Different Surveys, Different Results? A Comparison of Two Surveys on the 2009 European Parliamentary Election". *West European Politics*, 37(1), 204-221. DOI: [10.1080/01402382.2013.814961](https://doi.org/10.1080/01402382.2013.814961)

Dijk, Jan van AGM. (2017) "Digital Divide: Impact of Access". *The international encyclopedia of media effects*: 1-11. DOI [10.1002/9781118783764.wbieme0043](https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbieme0043)

Dijk, Jan van (2020) *The digital divide*. Cambridge, UK: Polity.

Dutta, Soumitra, Geiger, Thierry & Lanvin, Bruno (2015) *The global information technology report 2015*. Genève:World Economic Forum. Tillgänglig:
https://www3.weforum.org/docs/WEF_GITR2015.pdf

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl. Stockholm: Wolters Kluwer

European social survey (u.å.) *Sweden – documents and data files*. Hämtad 2021-11-30, från <http://www.europeansocialsurvey.org/data/country.html?c=sweden>

Europeiska Kommissionen (2020) "RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN om de demografiska förändringarnas konsekvenser". Bryssel: Europeiska kommissionen. Tillgänglig:
<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0241>

Falk, Elisabeth, Sandelin, Frida & Weissenbilder, Marcus (2021) *Den Nationella SOM-Undersökningen 2020 - En Metodöversikt*. Göteborg: SOM-institutet. Tillgänglig:
<https://www.gu.se/sites/default/files/2021-03/2.%20Metodrapport%20Riks%202020.pdf>

Findahl, Olle (2011) "Svenskarna och internet 2011". *Stockholm: .se*. Tillgänglig:
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:470558/FULLTEXT01.pdf>

Hedberg, Per, Holmberg, Sören & Oscarsson, Henrik (2018) *Svenska väljares politiska kunskaper 1985–2014*. Valforskningsprogrammets rapportserie 2018:7. Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet.

Nilsson, Ingeborg (2012) Seniorers inklusion och delaktighet i samhället genom internet. I Gard, Gunvor & M. Wikman, Anita (red.). *E-hälsa: innovationer, metoder, interventioner och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, 193-207.

Glenn, D. Norval & Grimes, Michael (1968) "Aging, Voting, and Political Interest". *American Sociological Review*, 33(4), 563-575. DOI: <https://doi.org/10.2307/2092441>

Goerres, Achim (2007) "Why are older people more likely to vote? The impact of ageing on electoral turnout in Europe." *The British Journal of Politics and International Relations*, 9(1), 90-121. DOI: [10.1111/j.1467-856x.2006.00243.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-856x.2006.00243.x)

Grönlund, Kimmo (2007) "Knowing and Not Knowing: The Internet and Political Information" *Scandinavian Political Science*, 30(3), 397-418. DOI: <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/epdf/10.1111/j.1467-9477.2007.00186.x>

Internetmuseum (2021) Sammanfattningen: Den stora berättelsen om internets historia. Hämtad 2021-10-06, från <https://www.internetmuseum.se/berattelsen-om-internets-historia>

Internetstiftelsen (2018a) "Svenskarna och internet – Valspecial 2018". *Stockholm: Internetstiftelsen*. Tillgänglig: https://internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_alspecial_2018.pdf

Internetstiftelsen (2018b) "Svenskarna och internet 2018". *Stockholm: Internetstiftelsen*. Tillgänglig: https://internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf

Milbrath, Lester W. & Goel, Madan Lal (1977). *Political participation: how and why do people get involved in politics?*. 2 uppl. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.

Norris, Pippa (2001) *Digital Divide Civic Engagement, Information Poverty, and the Internet Worldwide*. 1uppl. Cambridge, Massachusetts: Cambridge University Press.

Nygård, Mikael & Jakobsson, Gunborg (2012) Politiskt deltagande bland äldre medborgare. I Jungerstam, Susanne, Nygård, Mikael, Olofsson, Birgitta, Pellfolk, Tony & Sund, Maria (red.). *Äldres värdighet, delaktighet och hälsa: Resultat från GERDA Botnia-projektet*. (R:4).

Vasa: Yrkehögskolan Novia. 97-108. Tillgänglig:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54578/1dres-vrdighet.pdf?sequence=1>

Persson, Mikael & Solevid, Maria (2014) "Measuring political participation—Testing social desirability bias in a web-survey experiment." *International Journal of Public Opinion Research*, 26(1), 98-112. DOI: <https://doi.org/10.1093/ijpor/edt002>

Samuelsson, Ulli (2018) "Digitalt utanförskap", i *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig:

<http://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/digitalt-utanforsskap>

SOU 2015:96. Demokratin och det förändrade medielandskapet: Mot ökade kunskapsklyftor och deltagandeklyftor?. Stockholm: Erlander Sverige AB.

Statistikhjälpen (u.å.) *Logistisk regressionsanalys*. Hämtad 2021-12-17, från

https://www.stathelp.se/sv/regression_logistic_sv.html

Statistiska Centralbyrån (2002) *Valdeltagande i riksdagsvalet 2002*. Datafil, Tabell 1a. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/tabell-och-diagram/riksdagsval/valdeltagande-i-riksdagsvalet-2002/>

Statistiska Centralbyrån (2006) *Valdeltagande i riksdagsvalet 2006*. Datafil, Tabell 1a. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/tabell-och-diagram/riksdagsval/valdeltagande-i-riksdagsvalet-2006/>

Statistiska Centralbyrån (2010) *Valdeltagande i riksdagsvalet 2010*. Datafil, Tabell 1a. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/tabell-och-diagram/riksdagsval/valdeltagande-i-riksdagsvalet-2010/>

Statistiska Centralbyrån (2014) *Valdeltagande i riksdagsvalet 2014*. Datafil, Tabell 1a. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val->

[valdeltagandeundersokningen/pong/tabell-och-diagram/riksdagsval/valdeltagande-i-riksdagsvalet-2014/](https://www.scb.se/contentassets/8199ca5424ea40b78500f55789858edd/me0105_2014a01_br_me09br1502.pdf)

Statistiska Centralbyrån (2015) *Vilka valde att välja? - Deltagandet i valen 2014*. Stockholm: Statistiska Centralbyråns enheten för demokratistatistik. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/8199ca5424ea40b78500f55789858edd/me0105_2014a01_br_me09br1502.pdf

Statistiska Centralbyrån (2018) *Valdeltagande i riksdagsvalet 2018*. Datafil, Tabell 1a. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/tabell-och-diagram/valdeltagande-i-riksdagsvalet-2018/>

Statistiska Centralbyrån (2019) *Deltagandet i de allmänna valen 2018*. Stockholm: Statistiska centralbyrån Avdelningen för befolkning och välfärd. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/6d0a96c916144051a5cb1f8b372fe80f/me0105_2018a01_br_me08br1901.pdf

Teorell, Jan & Svensson, Torsten (2007) *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

The International Institute for Democracy and Electoral Assistance (2021) *Voter turnout database*. Elektronisk databas. Hämtad 2021-12-08, från <https://www.idea.int/data-tools/data/voter-turnout>

Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman & Brady, Henry E. (1995) *Voice and equality: civic voluntarism in American politics*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Världsbanken (2020) *Individuals using the Internet (% of population)*. Elektronisk databas. Hämtad 2021-12-09, från <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS>

Världshälsoorganisationen (2001) *Men, ageing and health: achieving health across the life span*. Genève: World Health Organization. Tillgänglig: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/66941/WHO_NMH_NPH_01.2.pdf

Warschauer, Mark (2002) “Reconceptulaizing the Digital Divide”. *First Monday*, 7(7). DOI: <https://doi.org/10.5210/fm.v7i7.967>

9. Appendix

9.1 Variabeln: Användning av internet

Variabeln *Användning av internet* är en sammanslagning av variabeln *netuse* som användes i EES 1-5 och variabeln *netusoft* som användes i EES 8-9. *Netuse* variabeln omfattar frågeställningen "Hur ofta använder du Internet, 'webben' eller e-post - antingen hemma eller på jobbet - för privat bruk?" med svarsalternativ från ingen tillgång hemma eller på jobbet (0) till varje dag (7). *Netusoft* variabeln använder istället frågeställningen "Man kan använda internet med hjälp av olika apparater, t.ex. datorer, surfplattor och smarttelefoner. Hur ofta använder du internet med en sådan eller någon annan enhet, i arbetet eller privat?" där svarsalternativen sträcker sig från "Aldrig" (1) till "Varje dag" (5). Frågeställningarna skiljer sig någorlunda där *netuse* enbart omfattar privat bruk av internet medan *netuseoft* även syftar till arbetet (European Social Survey, u.å.). Eftersom internet är ett relativt nyligen uppkommit fenomen är det givetvis naturligt att enkätfrågorna för drygt 20 år sedan ser annorlunda ut jämfört med idag. Anledningen till att variablerna slås ihop är dels för att fånga upp så många personer som möjligt och dels för att kunna mäta internetanvändningen i närtid. Den största skillnaden mellan frågorna är svarsalternativen, där *netuse* har fler alternativ än *netusoft*. Därav har en omkodning skett innan sammanslagningen där den nya variabeln *Användning av internet* kombinerat svarsalternativen enligt tabell 9.1.1. Eftersom *Användning av internet* enbart kommer tillämpas på hypotes 2 och 4 där graden av användning är relevant, kodas "Ingen tillgång hemma eller på jobbet" som "Aldrig". Beteckningarna på den nya variabelns värden visas i tabell 9.1.2, där variabelvärdernas ordning vänts från "Varje dag" (1) till "Aldrig" (5).

Tabell 9.1.1. *Användning av internet omkodning & sammanslagning.*

Code: Netuse	Code: Netusoft	Code: Användning av internet
0. Ingen tillgång hemma eller på jobbet		
1. Använder aldrig	1. Aldrig	1. Netuse: 0,1 + Netusoft: 1
2. Mindre än en gång i månaden	2. Bara ibland	2. Netuse: 2,3,4 + Netusoft: 2
3. En gång i månaden		
4. Flera gånger i månaden		
5. En gång i veckan	3. Några gånger i veckan	3. Netuse: 5 + Netusoft: 3

6. Flera gånger i veckan	4. Nästan varje dag	4. Netuse: 6 + Netusoft: 4
7. Varje dag	5. Varje dag	5. Netuse: 7 + Netusoft: 5

Tabellen visar de olika svarsalternativen vertikalt under respektive variabel. Längst till höger syns vilka svarsalternativ från netuse och netusoft som kommer ingå i respektive svarsalternativ i Användning av internet.

Tabell 9.1.2. Användning av internet beteckning

Användning av internet
1. Varje dag
2. Nästan varje dag
3. Några gånger i veckan
4. Bara ibland
5. Aldrig

9.2 Variabeln: Nyhetskonsumtionsindex (Hypotes 3)

För att dels undersöka så många individer som möjligt och dels kunna mäta i närtid har de tre variablerna: tvpol, rdpol, nwspol slagits samman i ett index till variabeln *Nyhetskonsumtionsindex*. Tvpol, rdpol samt nwspol undersöks allihopa under EES 1-5. Tvpol variabeln består av frågeställningen ”Återigen en vanlig vardag, hur stor del av den tid som du tittar på TV tittar du på nyheter eller program om politik och aktuella samhällsfrågor”. Rdpol består av ”Och återigen en vanlig vardag, hur stor del av den tid som du lyssnar på radio lyssnar du på nyheter eller program om politik och aktuella samhällsfrågor?” och nwspol består av frågeställningen ”Och hur stor del av denna tid ägnar du åt att läsa om politik och aktuella samhällsfrågor?”. Samtliga tre variabler har likadana svarsalternativ från ”Ingen tid alls” (0) till ”Mer än 3 timmar” (7). Genom att använda kommandot egen rowmean på samtliga tre frågor har indexet *Nyhetskonsumtionsindex* skapats där respondenternas svar på de tre frågorna omvandlats till ett medianvärde per person. *Nyhetskonsumtionsindex* utgöra den mellanliggandevariabel i hypotes 3 eftersom den endast avser och mäter *Tillgång till internet* under ESS perioden 1-5.

9.3 Variabeln: Nyhetskonsumtionsindex (Hypotes 4)

Variabeln nwspol mäts under ESS 8-9 och ställer en annorlunda formulering jämfört med tvpol, rdpol och nwspol: "En helt vanlig dag, ungefär hur lång tid ägnar du då åt att titta på, läsa eller lyssna på nyheter om politik och aktuella samhällsfrågor?" där svaren anges i antalet minuter. Tvpol och rdpol variablerna specificeras källorna som informationen om politik och aktuella samhällsfrågor kommer ifrån, genom att specifikt uttrycka titta på "TV" eller lyssna på "radio". I de senaste ESS undersökningarna handlar det istället om generellt tittande och lyssnande. Som tidigare nämnt så är internet en dynamisk informationskälla som förändrats med tiden, där det nu även är möjligt att se och lyssna sig till politisk- och aktuell samhällsinformation. Frågornas olika utformning kommer därför inte störa sammanslagningen, utan visar istället tecken på ett forskningsfält i förändring.

Variabeln nwspol kodas om för att passa in i samma tidsintervall som *Nyhetskonsumtionsindex* från "Ingen tid alls" (0) till "Mer än 3 timmar" (7). Därefter har egen rowmax utförts mellan *Nyhetskonsumtionsindex* och nwspol, i syfte att selektera det maximala värdet från vardera person. Variabeln *nyhetskonsumtionsindex* utgör den mellanliggandevariabel i hypotes 4 eftersom den avser och mäter *Tillgång till internet* under ESS perioden 1-5 och 8-9.

9.4 Kontrollvariabeln: household

Eftersom denna studiens syfte är att kontrollera för ensamhushåll eller icke-ensamhushåll kommer variabeln hhmmb som grundar sig i frågeställningen "Om du räknar med dig själv, hur många personer - inklusive barn - bor i detta hushåll?" att kodas om till variabeln household. Personer som svarat "1" kodas som (1) och betyder att personen lever i ett ensamstående hushåll, medan personer som svarat "2 \geq " kodas som (0) eftersom dessa personer betraktas leva i ett sammanboende hushåll.

9.5 Sambandet mellan digitalt utanförskap och politisk informationsinhämtning

Regressionsanalyser för att testa om det finns ett bivariat samband mellan tillgång till internet och nyhetskonsumtion samt användning av internet och nyhetskonsumtion.

Regressionsanalyserna presenteras i tabell 9.5.1 och 9.5.2.

Tabell 9.5.1 Tillgång till internet och nyhetskonsumtion

Förklaringsvariabler	Beroende variabel: nyhetskonsumtion (7=Mer än 3 timmar)	
	Modell 1	Modell 2
Tillgång till internet	-0.0760 (0.137)	0.0668 (0.137)
Kön		0.0397 (0.112)
Hälsa		0.0979 (0.0610)
Hushållstyp		0.208 (0.115)
Politiskt intresse		-0.439*** (0.0616)
Inkomst		-0.106 (0.0776)
Utbildning		-0.0510** (0.0158)
År (2002 referenskategori)		
2004	-0.144 (0.175)	-0.141 (0.161)
2006	0.217 (0.171)	0.110 (0.159)
2008	0.0887 (0.174)	0.117 (0.161)
2010	-0.0725 (0.183)	-0.114 (0.170)
Konstant	2.325*** (0.165)	3.890*** (0.342)
N	423	423
R²	0.013	0.177

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** < 0.01 , *** $p < 0.001$

Kommentar: Nyhetskonsumtionsindex (0-7, 7=Mer än 3 timmar), Tillgång till internet (0-1, 1=Ingen tillgång hemma eller på jobbet), Kön (1-2, 2 = kvinna), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4= Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).

Tabell 9.5.2 *Användning av internet och nyhetskonsumtion*

Förklaringsvariabler	Beroende variabel: nyhetskonsumtion (7=Mer än 3 timmar)	
	Modell 1	Modell 2
Användning av internet	-0.0545 (0.0447)	0.0153 (0.0462)
Kön		0.0738 (0.119)
Hälsa		0.153* (0.0647)
Hushållstyp		0.105 (0.121)
Politiskt intresse		-0.437*** (0.0677)
Inkomst		-0.210* (0.0861)
Utbildning		-0.0411* (0.0160)
År (2002 referenskategori)		
2004	-0.135 (0.218)	-0.126 (0.208)
2006	0.215 (0.213)	0.137 (0.204)
2008	0.0942 (0.216)	0.133 (0.207)
2010	-0.0824 (0.227)	-0.0937 (0.218)
2016	1.193*** (0.212)	1.164*** (0.203)
	1.657*** (0.222)	1.562*** (0.213)
Konstant	2.518*** (0.259)	3.715*** (0.381)
<i>N</i>	623	623
R²	0.200	0.281

Standardfel inom parentes, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Kommentar: Nyhetskonsumtionsindex (0-7, 7=Mer än 3 timmar), Användning av internet (1-5, 5=Aldrig), Kön (1-2, 2 = kvinna), Hälsa (1-5, 5=Mycket dåligt), Hushållstyp (0-1, 1=ensamhushåll), Politiskt intresse (1-4, 4=Inte alls intresserad), Inkomst (1-4, 4= Har mycket svårt att klara oss/mig på den nuvarande inkomsten) & Utbildning (0-25, 25=0 år).